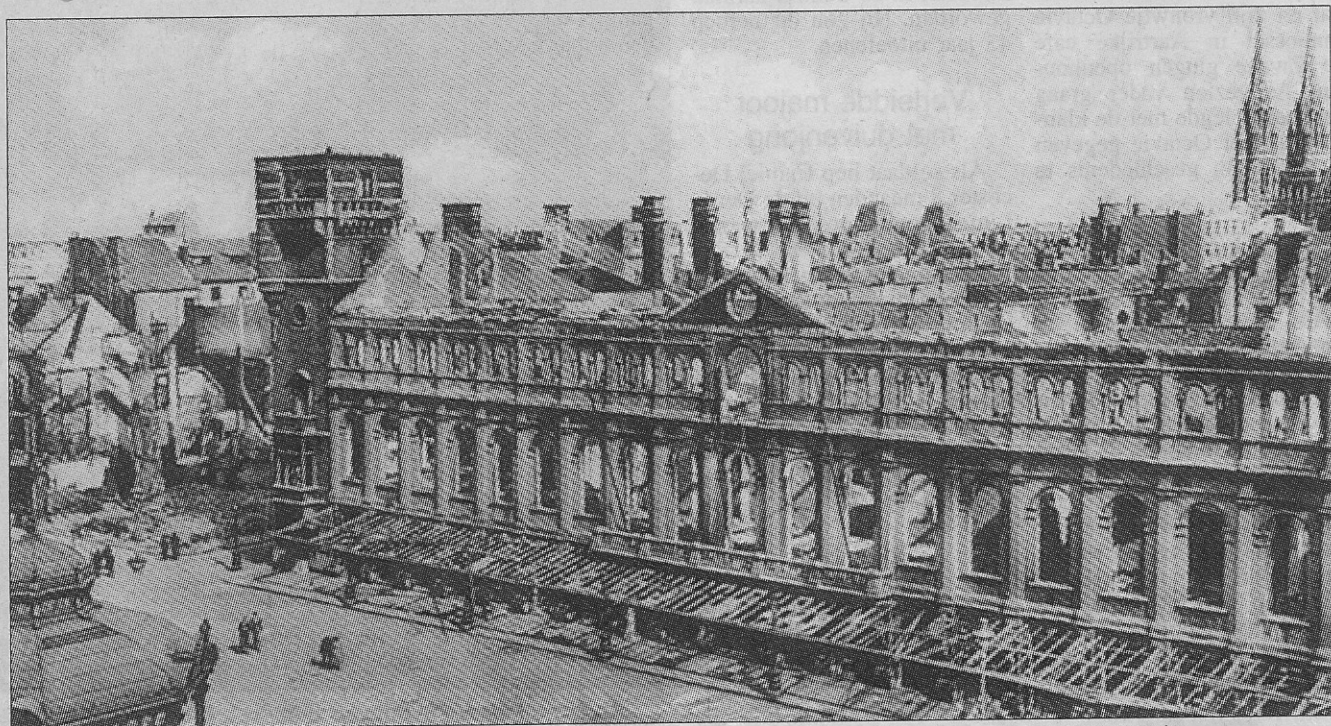

Omer Vilain over de tijd van toen

Het drama Carlo Loontjens (1)

Einde mei 1940 : het afgebrande stadhuis waarin ook het Museum voor Schone Kunsten was ondergebracht.

Op 28 mei, toen de stad één puinhoop was en terwijl het stadhuis met het museum en de stadsbibliotheek verder aan het uitbranden waren, stond Carlo Loontiens zielig op het Wapenplein toe te zien naar de grote verwoesting die de Duitsers met hun brandbommen hadden aangericht. Niet wetende dat hijzelf (bijna) hetzelfde lot beschoren zou zijn.

De leden van het schepencollege, die allen de stad in de steek hadden gelaten, zouden immers een cruciale rol spelen in het leven van Loontiens. Immers, bij hun terugkomst vanuit Frankrijk, namen alle gevluchten een vijandige houding aan tegenover de Oostendenaars die tijdens de oorlog waren gebleven, alsof ze hierdoor automatisch akkoord hadden gegaan met de Duitsers.

Links en rechts gingen er stemmen op in de zin van: „Waarom heeft Loontiens niets gedaan om de schilderijen in veiligheid te brengen toen het nog mobilisatie was?” Verklaring hiervoor was dat Loontiens nooit heeft geloofd dat de Tweede Wereldoorlog er ooit zou komen, terwijl hij toch ook nooit een bevel van hogerhand heeft gekregen om de Ensors en andere kunstschatten van Oostende in veiligheid te brengen.

Eed van trouw

Toen op 17 april 1941 de gemeenteraden in ons land werden afgeschaft en het verkozen schepencollege werd vervangen door sympathisanten van de *Nieuwe Orde*, werd Henri Serruys op 1 november vervangen door een oorlogsburgemeester Albert Van Laere. De andere schepenen werden vervangen door Valère Devos, Joris Dekeyser, Valère Portier en Léon Van Coillie. ze werden aangesteld op 17 november 1941. Valère Devos kreeg de portefeuille Schone

Kunsten toebedeeld en Carlo Loontiens werd, als ambtenaar, aangesteld tot secretaris van de nieuwe Stedelijke Cultuurraad. Wilde hij zijn job niet verliezen, dan kon Carlo dit eigenlijk moeilijk weigeren. Tenslotte was Loontiens een van de weinige stadsambtenaren die een culturele functie vervulde. Net zoals de andere ambtenaren diende Loontiens een eed van trouw af te leggen aan het nieuwe bestuur. Dit gebeurde op 12 oktober 1942.

Sympathie van Chocqueel

Op 8 september 1944 werd Oostende door de Canadese troepen bevrijd. Carlo Loontiens bleef normaal in dienst tot 19 september. Hij kreeg dan een schorsing van twee maand omdat hij lid was geweest van DEVLAGE (Deutsch-Vlaamsche Arbeidsgemeinschaft). Diezelfde dag ondergingen een viertal andere belangrijke stadsfunctionarissen hetzelfde lot voor dezelfde reden.

Op 29 september schrijft de bekende archeoloog André Chocqueel (bekend om zijn vele opzoekingen op het strand tussen Mariakerke en Raversijde) een lange brief aan de burgemeester van Oostende, waarbij hij vraagt om de schorsing van Loontiens ongedaan te maken. Volgens Chocqueel had de emi-

nente Oostendse bibliothecaris, Loontiens, al zoveel voor Oostende gedaan dat hij het best onverwijld zijn werk zou voortzetten. Chocqueel schrijft ondermeer *C'est grâce à son érudition que nous avons maintenant une documentation sérieuse et instructive sur l'histoire d'Ostende, ses monuments, la toponomie de l'arrondissement, les premiers villages de la côte, etc.* De archeoloog had het in zijn brief uitgebreid over de vele verdiensten van Carlo Loontiens, zoals het willen oprichten van een cultureel centrum en o.a. het project waarbij hij een waardig museum voor de lokale geschiedenis wilde uitbouwen. Chocqueel noemde ook de redding van het Fort Napoleon meer dan lovenswaardig. „Zo iemand kan toch niet gevangen gehouden worden,” meende Chocqueel. Meteen drong de man erop aan dat de magistratuur stappen zou ondernemen om een dergelijke onrechtvaardigheid te beletten. Nooit heeft André Chocqueel een antwoord op zijn schrijven mogen ontvangen.

De rol van het stadsbestuur

Op 16 oktober kwam de onderzoekscommissie bijeen die de gevallen van incivisme onderzocht. 's Anderendaags al kwam de gemeenteraad in geheime zitting samen. Het

lot van 44 personeelsleden werd besproken, 30 ervan zaten in het kamp van Sint-Kruis gevangen voor incivieken, 14 ambtenaren waren voortvluchtig. De commissie maakte toen een verslag op van 14 punten en daarin werd ondermeer gesteld dat Carlo Loontiens zich schuldig had gemaakt aan collaboratie. (We komen in een volgende aflevering nog eens op die 14 punten terug).

Op 14 december 1944 wordt Carlo Loontiens in vrijheid gesteld. Meteen richt de bibliothecaris een schrijven aan het stadsbestuur met de vraag zijn functie weer te mogen uitoefenen. Als reactie hierop richt het Oostendse stadsbestuur op 29 december een schrijven aan de krijgsauditeur met de vraag waarom Loontiens al zo vroeg is vrijgelaten. Immers, „die man werd na de bevrijding toch opgepakt wegens zijn gedrag onder de oorlog?” Daarop ontving het stadsbestuur een antwoord waarin werd gezegd dat de vrijlating van Loontiens niet definitief was.

Intussen had de gouverneur van West-Vlaanderen al herhaaldelijk aangedrongen op de beslissingen van het Oostendse stadsbestuur inzake de schorsingen zonder wedde.

Op 6 juni 1945 dan, werd Carlo Loontiens voor een tweede keer aangehouden. (wordt vervolgd)

(Omer Vilain)

Een beeld van hetgeen van de Stadsbibliotheek, op de hoek van het Wapenplein en de Louisastraat, was overgebleven op het einde van de Tweede Wereldoorlog.